د روسي یرغل یوه دردونکې اونۍ

(ناول)

لیکوال

[illegible]

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب ځانګړنې:

کتاب:	د روسي یرغل پوه دردونکې اونۍ (ناول)
لیکوال:	انجنیر سید احمد شاه سادات
فیسبوک:	Syed Ahmad Shah Sadaat

انجنیر سید احمد شاه سادات

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

د ټولــو هغــو شــهيدانو ارواوو تــه، د هغــو ميـنــدو شــونډو تــه، چــې بــې لــه نــاره ســوځېدلې، او د هغــو ماشــومانو ســترګو تــه، چــې د وطــن رڼــا يــې تــر ټولــو مخکــې وليــده، خــو د ژونــد تودوخــه يــې ونــه مونــده. کــه څــه هــم د تــاريخ پــاڼې تــل د ځواکمنــو لــه خــوا ليکــل شــوي، خــو دا کيســه د هغــو خلکــو غــږ دی چــې ټپــي وو، خــو مــات شــوي نــه وو. او دا غــږ بــه تــل پــاتې وي. تر څو چې يو افغان وي تل به دا افغانستان وي.

زما له زړه نه، ستاسو د زړه لپاره

انجنير سيد احمد شاه سادات

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

زه، لا لس کلن ماشوم وم... هغه، چې د بمونو له زغروونکي شور سره به یې زړه له سینې ووت، خو چیغې به یې خولې کې بندولې، ځکه چیغې به یې مور او پلار ته اندېښنه زیاتوله . هغه، چې د مور او پلار د څادر تر شا به یې د خوندي توب تمه لرله، خو د توپونو له اوازونو څخه، نه څادر خلاصون ورکاوه، نه دعا. هغه، چې خپل دوه کلن ورور یې تر ملا تړلی و، او د غرونو پر سختو او بوټي ناکه لارو یې د ژوندي پاتې کېدو یوه نالوستې کیسه لیکله، کیسه چې کلمات نه، بلکې زخمي پښې او وړې شېبې یې جوړولې. دا ناول یوازې زما د ژوند پاڼه نه ده. دا د هغه پلار درد دی چې د خپل زوی د جنازې پر ځای، د کور کنډوالې ته ګوري. دا د هغې مور آه ده، چې خپل ماشوم یې د یخنی، لوږې یا د روسي توپ د شګاف لاندې له لاسه ورکړ. دا د هغو ماشومانو دروند چوپتیا ده، چې خپل ماشومتوب یې د جنګي الوتکو تر سیوري لاندې د کنډوالو پر خټو کې دفن کړل. دا یوه اونۍ وه - هو، یوازې یوه اونۍ - خو د دې یوې اونۍ درد، سترړیا، وېره، لوږه او یخني د تاریخ د اوږدو لسیزو له هر فصل څخه درنه وه .دا هغه اونۍ وه چې وخت پکې ولاړ و، هره لحظه پکې یو عمر وه، او هره ساه پکې یو جنګ. زه دا کیسه د هغوی لپاره لیکم، چې مړه شول، خو هېر نه شول. د هغو لپاره چې ژوندي پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول، خو ژوند ترې ولاړ. د هغو لپاره چې تاریخ یې له ټوپکو، بمونو او دښمنیو سره لیکل شوی و، نه له قلم او کاغذ سره. که دا کیسه دې ولوستله، نو پوه به شې چه دا د خیالونو داستان نه دی. دا د سوځېدلو کورونو، د یتیمانو چیغو، د مړو څارویو، او د ژوندي پاتې کسانو د خاموشو سترګو غږ دی.

دا د هغو خلکو چیغه ده، چې وسلې یې نه لرلې، زغره یې نه درلودله، خو زړونه یې د غرونو په شان کلک وو. زما ملت له خاورو راپاڅېد، ځکه دا خاوره یې د وینې، دعا او صبر له شیدو خړوبه کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی فصل

د پسرلي وروستۍ شپه

دره نور ولسوالۍ د مجاهدینو تر ولکې لاندې وه. درې میاشتې پرې تېرې شوې وې. د سرکونو پر اوږدو، مجاهدینو د روسانو ټانکونو ته ماینونه غځولي وو، لکه زهرجن ماران چې د ښکار په کمین ناست وي. د پسرلي تازه نسیم لا نه و زړېدلی، چې وېرېدونکي خبرونه راورسېدل : (دغه اونۍ روسي لښکر دره نور ته د یرغل تابیا لري)... ثور میاشت وه اته ویشتم تاریخ د ۱۳۶۲ هجری شمسی کال وو، خو د درې نور پر غرونو نور د پسرلي سندرې نه اورېدل کېدې. شنې ونې لکه ولاړې مجسمې چوپې ولاړې وې، ګلونه شکېدلي وو، خو په خندا کې یې تلوسه نه وه. هوا کې د تازه ګلونو بوی نه و، بلکې د یوه نادیدلي طوفان تریخ بوی خپور و - داسې بوی، چې د ویرې زرغون سیوری له لرې ښکارېده، لکه د غره له بلې غاړې راتلونکې زلزله. زموږ په سیمه کې دا د روسي لښکرو د یرغل لومړی وار و - خو داسې وار، چې نه یوازې کورونه یې ولړزول، بلکې زړونه یې هم ټوټه - ټوټه کړل . دا یوازې د توپونو غږ نه و، دا د یوې دورې پای و؛ د امن، خوشحالۍ او کرار ژوند پای. او د بلې د وېرې، تیارو او هجرتونو دورې دردناک پیل. د ورځې لمر ورو - ورو پر غرونو خپرېده، خو هغه رونهوالی یې له لاسه ورکړی و، چې پسرلي ورسره خوښي راوړه. د کلیو ماشومان، چې پخوا به یې له غرونو شنه پټي راټولول، اوس چوپ، غلي، او د غږ له شرمه تیریدل. د دوی سترګو کې پوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکارېدې - هغه پوښتنې چې ځواب یې د لویانو په خاموشۍ کې پټ و. داسې خاموشي، چې د طوفان نه وړاندې چوپتیا ته ورته وه. زه لس کلن وم. هغه ورځ لکه د نورو ورځو غوندې نه وه، د نورو کلیوالو وارخطایي سره زما زړه، زما ماشومتوب، بې‌قرار و. پلار مې تازه یو نوی کور اباد کړی و. هلته مو شپې تېرولې. هغه د سردار داود خان د رژیم په رنګېدو خفه وو او د کمونیستي رژیم څخه ناراضه ښکارېده. کله ناکله به یې د وطن پرېښودو خبرې کولې، چې وروسته بیا په حقیقت بدل شوې، او هجرت زموږ برخلیک شو. (دا سیمه نور امن نه ده)... دا د یوه انسان خبره نه وه. دا د یوه غر، یوه نسل، د یوې خاورې فریاد و. لکه د غرونو تر زړه راوتلی آزار، چې یوازې هغه خلک یې اوري، څوک چې وطن یې له خولې نه، له وینې سره تړلی وي. کلیوال د مشورې لپاره راټول شول. سپین ږیري خاموش، اندېښمن او له سترګو نه یې درنه پریکړه ښکارېده. (د پناه ځای نشته چیرته باید ولاړ شو). زه د خپل پلار شاوخوا تاویدم. خبر نه وو چه همدا شپه د یرغل او د تیښتې شپه وه. پلار مې هڅه کوله چې موسکا وکړي، خو د تندي له چینو، او د زړګي له درزا، ما درک کوله چې ویره ورسره ده، یوه داسې ویره، چې حتی غرونه هم پرې وریږي . ماښام څلور بجې وې... او دا هماغه شېبه وه، چې اسمان ژړا پیل کړه. لومړی چاودنه - لکه د قیامت ناقوس، غرونه یې ولړزول. بله - لکه د یوه معصوم زوی چیغه، چې د مور زړه وڅوي. درېیمه، څلورمه، پنځمه... شمېر ورک شو. هر غږ د مرګ زېری و، هر درز یو خوب له منځه وړ. موږ د کور په یوه څنډه کې د ځان خوندیتوب لپاره یوه څمڅه جوړه کړې وه او ټول هماлته ولاړو. مور مې زه او ورور مې کلک په غېږ کې نیولي وو. د هغې ساه تېزه وه، خو غږ یې ارام: (دا د آسماني تندر غږونه نه دي، زویه... دا د روسانو لخوا بمونه، توپونه دی). زما ماشومتوب لا تیار نه و چې دا حقیقت درک کړي. (ولې روسان توپونه واروي؟ موږ خو څوک هم نه دي وژلي)... د غرونو شاته، د بیم چهل‌ویک توپونه یو بل پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

توغېدل . د روسانو له ستر نظامي مرکز، ثمرخيلو نه، هر انداخت د قيامت ناقوس و. د ماشومانو ژړا، د ميندو چيغې، د سپينږيرو دعاوې، د خاورو بوی، د وينو تودوخه، د شګو پر سر پرېوتي يادونه ... دا شپه زموږ لپاره يوه دوره نه، بلکې تاريخ و. د ملت د درد سندره. ما ته دا شپه بې پايه ښکارېده. د زړه هر ټوپ، د يوې نوې چاودنې انتظار و. نه خوب و، نه ارامتيا. يوازې يوه دعا.

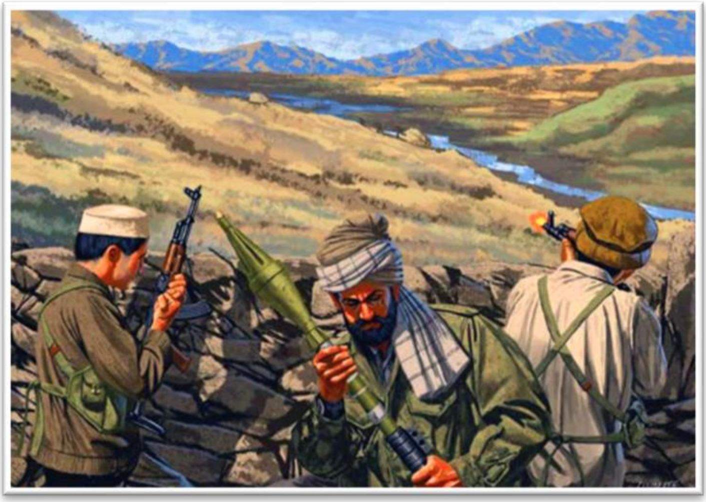

(c) ketabton.com: The Digital Library

دويم فصل

د باران له څاڅکو نه، د اور له لمبو لاندې

شپه لا روانه وه. توپونه لا هم غړېدل، د آسمان پر زړه يې هرې چاودنې يو نوی زخم پر مځکه پرېښوده. موږ د خپل کور په يوه څنډه کې په څمڅه کې پناه اخيستې وه، يو نيمه تياره، يخ، او لړزانده ځای، چې مرگ تر دروازې ولاړ و، خو ژوند بيا د مور، پلار او د فاميل د نورو غړو تر څنگ ساه ايسته. ماشوم وم، خو د چاودنو شور، زما د عمر له حوصلې ډېر دروند و. هر توپ چې لگېده، داسې ښکارېده لکه زما زړه چې ټوټې کېږي، لکه چې پر هرې چاودنې زما ماشومتوب يوه بله چيغه وهي. غوږونه مې دردېدلي وو، خو له هرې چاودنې وروسته د ماشومانو نري - نري غږونه د وېرې او ژړا چيغې زما ذهن کې لکه د شيشې د زړه ماتېدنه ټکرېدې. مور مې ټول بچيان خپل غېږ ته رانغاړلی وو، د څادر لاندې مې د هغې د تودو لاسونو حرارت حسېده، خو توپونو د هغې تودوخه هم يخوله. دا د هغې لاسونه وو، خو نه شړښت کولی شو، نه ژړا. يوازې يوه ارامه، خو سخته دعا: (خدايه، د ماشومانو ساتنه وکړه)... شونډې يې ونه خوځېدې، خو دعا يې د زړه له تله پورته کېده. دا يوازې د يوې مور دعا نه وه، دا د يوه ولس چيغه وه، ټول کلې ټوله قريه په چغو وو، داسې چيغې چې اسمان ته پورته شوې، خو توپونه خاموش نه شول. د فلز له نس نه راوتلي بمونه، د انسان له نس نه راوتلې دعا ته غوږ نه نيسي. د هماغې شپې له زړه نه يو بل غږ راوخوت، لکه تور آسمان ته يو بل تندر :

(c) ketabton.com: The Digital Library

(روسان همدا نن شپه ځمکني يرغل کوي)... دا خبر نه و، دا يوه پرېکړه وه، دا مانا يې درلوده چې بايد لا لاړ شو، چې دا ځای نور خوندي نه دی، چې مرگ راروان دی، او موږ بايد تر هغه دمه وخوځېږو. نه مو ماښام خوړلی و، نه خوب را تېر و، نه کومه دعا قبوله شوې وه، يوازې ژوندي وو، همدا کافي وه .موږ پاڅېدو. له هر بدن سره يوه زړه نښتی و. د شپې تور غرونه، د جنگ تر سيوري لاندې، لکه د قيامت د ورځې زېری، زموږ مخې ته ولاړ وو .د ماشومانو لاسونه د مور پلو ته نښتي وو، د پلار سترگې پر آسمان، خو اميد د خاورې نه راوتی ژوبل و، خو ژوندی. يوه اوږده، خاموشه کاروان، لکه زخمي وطن، د خوړونو او کنډوونو پر اوږو پورته روان و. چا پښه راکاږه، چا زړه راکاږه، خو ټول روان وو. جنگ يوازې ټوپک نه دی، دا هغه قدمونه هم دي چې له وطن نه د تېښتې نيت لري. او توپونه لا هم غړېدل... د سرونو پر پورته لارو، د غره پر لمنو، د اور لمبې لکه د دښمنه خوله، چې زموږ د خاورې پر مخ تېرېږي. موږ روان وو، خو د وطن هر انچ، لکه د زړه له غوښې نه، يو ځل بيا کنده کېده. پنځه ساعته روان وو، د شپې، د تيارو، د يخ، د وېرې، او د چاودنو تر ځنگ. کوچنيان ستړي، د خوب له تنده وچه خوله، خو د ژوندي پاتې کېدو هيله يې پر پښو نيولې وه. مور مې زه کش کشکولم، پلار مې ورور په شا تړلی و، لکه زخمونه چې پر اوږو بار وي، خو نه پرېږدي چې پر ځمکه ولوېږي. د يوه ځای نه بل ته، د يوه کنډو نه بل ته، د اميد له يوې وړمې نه بلې ته، په پای کې د اتران يوې وړې سيمې ته ورسېدو. هلته مو يو څه سا واخيسته خو دا ساه هم سمه نه وه، دا د غمونو تر منځ يو لنډه وقفه وه، نه خوشحالي، نه ارامتيا. هلته هم خلک په شور و، وارخطا، سترگو بېرته لاره لټوله - داسې ښکارېده لکه هېڅ ځای خوندي نه وي. (روسان په ټولې ولسوالۍ يرغل کوي)... او بيا مو بېرته مزل شروع کړ، بېرته غرونه، بېرته تياره، بېرته وېره. موږ لا خوځېدو، دا ځل نه د نجات لپاره، بلکې د مرگ نه د تېښتې لپاره. دا توره شپه، دا بېپايه لار، دا زخمي وطن ټول شاهدان وو، ټولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

قريی مخ پورته ځنګلونو خواته په حرکت وو. شپه لا روانه وه، خو سهار نږدې و. خو دا سهار نور هغه سهار نه و، چې مرغۍ پکې چغې وهي، يا ماشومان له خوبه راپاڅېږي. دا يو ويرجن سهار و د ټاني کنډو د ونو لاندې، د ژوندي پاتې کېدو يوه بله هڅه، يوه بله چيغه، يو بل مات اميد. او زه لس کلن ماشوم، دا هر څه د خپلو سترګو، د خپل زړه، او د خپل ذهن پر پرده ليکم. نه له قلم سره، نه له کاغذ سره، بلکې د زخمي ماشومتوب له حافظې سره. زه د ماشومتوب د لوبو پر ځای، د مرګ شېبې يادوم. زه د جنت پر ځای، د غار د تيارو ياد لرم. زه لا ماشوم وم، خو خدايه... ما لا ماشومتوب نه و ختم کړی، خو د بمونو د باروتو بوی او ويرې مې ژوند پيل کړی و.

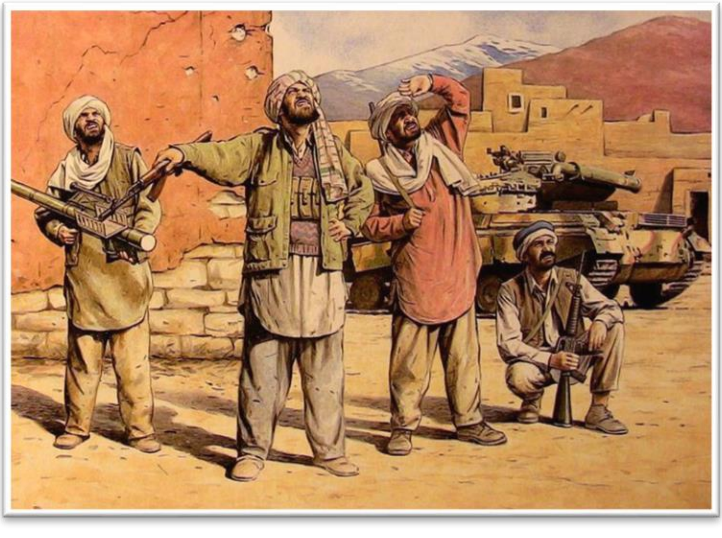

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم فصل

په کنډو کې زړونه ماتېږي

د ثور د میاشتې نهه ویشتمه سهار وختي و، خو شپه لا د غرونو پر سر لکه تور کفن پرته وه. د سپوږمۍ زوړ، زېړ مخ په وریځو کې پټ و، او یخ بادونه، چې د شپو د دردونو غچ یې اخیسته، له هرې خوا سره چیغې وهلې. د ثاني کنډو ته چې ورسیدو، لمر لا هم زړه نه و کړی چې را وخیژي. لکه لمر هم زموږ د برخلیک له شرمه پناه اخستې وه. زموږ کاروان ته چې وګورې، نو نه انسانان وو، نه روان خلک، بلکې د روحونو یوه خاموشه جنازه وه. هر څوک یو مات یاد، یوه سوې خاطره، او یوه نه هیریدونکې ویره پر شا بار کړې وه. یوه جنازه، چې لا سا یې پاتې وه، خو زړه یې څو ځله مړ شوی و. یو سل او لس کسان... سل او لس مات تقدیرونه. ماشومان، چې د خپلې مور د لمنې تر سیوري هم ډاډه نه وو. ښځې، چې سترګې یې له اوښکو وچې وې، لدې نه چې غم نه و، بلکې ځکه چې اوښکې یې هم پرې شاکي شوې وې. سپینږیري، چې د ژوند اوږده کیسه یې تر شا پرېښودې وه، خو اوس یې د مړینې کیسه هم اوږدېده. او ځوانان، چې لا د ژوند خوبونه یې نه وو لیدلي، خو د مرګ د قدمونو شور یې ویده کړی و. ټولو له یوه چا سترګې پټولې: مرګ - مرګ، چې نه یې لاس و، نه توره، نه غږ و، خو هر ځای حاضر

(c) ketabton.com: The Digital Library

و لکه سیوری، لکه باد، لکه قسمت. هلته، د نخترو دنگو ونو تر سیوري لاندې، موږ سا واخیسته. خو دا سا نه وه، دا د زخمي امید یوه وروستۍ سلگۍ وه. پلار مې، چې تل غږ یې پیاوړی و، ورو غږ وکړ: (همدلته دمه کوو)... خو دا دمه نه وه، دا یوه دعا وه، چې د زړه له درده راوتلې وه. یوه دعا، چې شاید اسمان هم د اورېدو زغم نه درلود. ناڅاپي، لکه د زړه په منځ کې چا چاړه راښکلې وي، یو بل خبر راورسېد: (روسانو ځمکني عملیات شروع کړل او د ولسوالۍ ودانۍ ته رسېدلي. او له هماغه ځایه پورته غرنۍ سیمو ته خېژي راروان دي)... دا خبرې نه وې، دا د ویرې د زلزله غږ و. خاموشي شوله، خو دا خاموشي د سولې نه، بلکې د باور مرگ و. خلکو یو بل ته وکتل، خو هېڅ یې ونه ویل، ځکه درد کله کله دومره لوی وي، چې ژبه ورته بنده شي. ماشومان غېږو ته راغلل، لکه مړو جانونه، چې د امید تر ښېس سره پناه اخلي . ښځې بیا بیا د خپلو اولادونو سرونه ښکلول، لکه دا وروستی دیدن وي، لکه هر ښکل یو وصیت وي. یوه مور، چې خپل ماشومان یې د څادر تر پوښ لاندې کلک نیولي وو، سترگې یې آسمان ته پورته کړې: (خدایه، که ما اخلې، خو دا ماشومان مې وساته)... او دا خبرې دومره خوږې نه وې، لکه د درد یوه وریځ، چې د ټول کاینات پر سر گرځي. هلته، د درې نور په هواره کې، هر څه له منځه تللي وو. کورونه نه وو، بلکې سوځېدلي خوبونه وو. خلک نه وو، بلکې سکروټې وې. څاروي، ونه، حتی خاوره، ټول په ژړا وو. موږ چې دا واورېدل، زموږ پر زړونو داسې بار راښکته شو، لکه له آسمانه راپریوتی لوی کاڼی. انجونو ژړل، ماشومانو سا نه اخیسته، سپینږیرو یوازې آسمان ته کتل، او د زړه د بندېدو شېبې یې شمېرلې. موږ پوهېدو: دا لا پیل دی. او موږ حرکت وکړ، خو دا ځل د تگ قدمونه نه وو، دا د هجرت چیغې وې د واماگل ځنگلونو ته. د نخترو دنگو ونو، د ځیړیو غټو بوټو تر سیوري لاندې، ځانونه مو پټ کړل. لاره دومره سخته وه چې غرونو زمونږ له پښو څپلۍ وشلولې، پښو مو تڼاکې وکړې او د ځیړیو اغزیناکو پاڼو مو پښې سورۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې، پښو مو اوبه واخیستې او د دردونو یوه آه وه. له آسمانه، د جنګي الوتکو غړونه، توپونه، بمونه ... خو زموږ زړونه لا ددې غړونو نه مخکې چورلیدلي وو. چې واماګل ته ورسېدو، نو یخ، ولږه، ویره، ستړیا ټول زموږ انتظار ته ناست وو. نه خواړه، نه جامې، نه بستر. یوازې یوه جوړه کالي، چې اوس هم د شپې د لمدو شغلو نه یخ وو. د شلخی بوټي پاڼې مو خوړل، لکه د ژوند یوه نه لیدل شوې معجزه. هره پاڼه د هیلو یوه خړه نښه وه، او هره مړۍ د ژوند له مرګه د غلا شوې لحظه. او بیا، د ځوانانو قرباني، هغوی چې لا یې د ژوند خوند نه و لیدلی، د نورو د بقا لپاره روان شول. نه د جنګ لپاره، بلکې د دوو مړیو ډوډۍ لپاره. یوه ژرنده یې پیدا کړه، یو څاروی یې پیدا کړ، یو بورۍ اوړه... دا وه زموږ ویاړ. دا وه زموږ فتحه. د جګړې پر وړاندې زموږ خاموشه بریا. خو غوښه د اور پر لرګیو غورځول شوې نیمه خامه نیمه پخه، هغه ډوډۍ هم نیمه پخه وه، نیمه خامه، لږه، وچه، او ساړه. خو موږ وخوړه، او د زړونو اور ته مو سا ورکړه. دوه مړۍ، خو د امید یوه دنیا. خامې غوښې ځینې کسان ناروغان کړل، خو د روسانو لخوا د مرګ ویری ناروغې له هر چا هیره کړې وه.

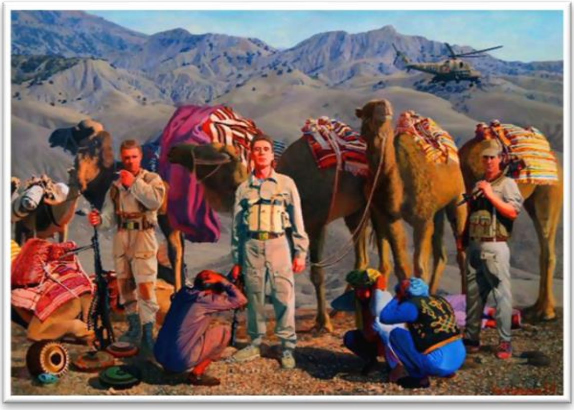

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم فصل

واماګل - د يخنۍ، ولږې او دعاوو شپه

د ۱۳۶۴ هجرې شمسې کال د ثور د مياشتې ۲۹ تاريخ ناوخته مازديګر وو. خو دا عادي مازديګر نه و. دا د تاريخ هغه مازديګر وه چې هره شېبه يې د زړونو پر ديوالونو چاړه کښله. د دوه ورځو مسلسل مزل دوهمه شپه شوه، خو نه ارامه، نه خاموشه، بلکې د چيغو، دعاوو، او د باد د واويلا شپه. د واماګل شنې ونې، هغه نخترو چې پخوا به يې سيورى ډاډ و، اوس د يوې زخمي مور په څېر ساوې وېستل. د ځيړيو بوټي، لکه زاړه بنې، د باد له هر ګوزاره سره ژړل، خو بې غږه، يوازې له دننه. زموږ کاروان، د خوړ پر غاړه، د يوه کوچني اور شاوخوا ناست و، خو دا اور هم، لکه موږ، ستړى ښکارېده. نه يې د لوږې مخه نيولى شوه، نه د يخ باد، او نه يې د مرګ د سيوري لمنه سوځولې وه. ځوانانو، له تنو څخه وچې ښوټې راشلې کړې، د ونو شاخې يې ماتې کړې، فقط دې ته چې اور وساتل شي . خو اور يوازې اور نه و، دا د ژوند وروستۍ هڅه وه. يوه زغرده تبه، چې شايد زموږ ساوې ورسره ژوندي پاتې شي . سپين‌ږيري، چې پخوا به يې د ژوند حکايتونه ويل، اوس له آسمان سره خاموشې خبرې کولې. د هغوى دعاوې، د باد غېږ ته لوېدلې، خو معلومه نه وه چې آسمان دا غږونه اوري، که نه. ماشومان له هر چا پناه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښته، خو څوک پناه ورکوونکی نه و پاتې. (یوه شپه بله شپه نه شي، خدایه)... دا خبره د یوې سپین سرې ښځې له خولې ووتله، خو لکه د ټول کاروان د زړه فریاد و. دا جمله، له دعا هم اوچته وه، دا د زړونو ژړا وه، چې ژبه یې پیدا کړې وه. زه، د لسو کلونو ماشوم، تر ملا مې دوه کلن ورور تړلی و، د مور تر څنګ ناست وم . مور مې چوپه وه، خو لاسونه یې د دعا لپاره لپه نیولي وو. د هغې لاسونه یخ وو، خو د دعا تودوخې زموږ د یخ زړونو لپاره تر تاوده اور هم ډېر مهم و. موږ ژوندي وو، هو، خو دا ژوند له مرګه هم دروند و. داسې ژوند، چې نه سا پکې ارامه وي، نه خوب، نه هیله، نه راتلونکی. یوازې شپه، شپه، شپه ... ماشومان ناروغ شول. تبه، یخ، ولږه او هیڅ دوا نه وه. ډاکټر نه و، یوازې یوه دعا وه، چې د هر زړه له ټوټه - ټوټه کیدو سره یې پورته کوله. دعا نه د دوا پر ځای وه، نه د خواړه پر ځای، خو همدا یوازینی شته نعمت و. ځوانانو بیا حرکت وکړ چې د یو سل او لسو کسانو لپاره څه خواړه پیدا کړي. د واماګل یوې لرې خوا ته، له یوه کلي، یو بوری اوړه له یوه کلي یی پیدا کړل. کله چې بیرته راغلل، د خلکو سترګو کې د ستړي امید یوه شغله بله شوه. ډوډۍ یې پر پلنو تیږو پخه کړه، خو دومره لږه وه، چې هر کس ته فقط دومره حصه ورسېده، چې ژوند یی بند نه شي. خو دا نیمه مړی، د ژوند یوه موسکا وه. لکه ماشومان چې له اوږدو ویرونو وروسته، د شیدو یو څاڅکی پیدا کړي. ما ته هغه شپه داسې ښکاره شوه، لکه موږ د وخت له یوه درز څخه تېرېږو، چې نه مخکې یې معلومېږي، نه وروسته، یوازې دا یوه شپه ده، چې باید تېر شي. خو دا شپه اوږده وه. سخته وه. د زړه د طاقت تر بریده درنه وه. د شپې وروستیو ساعتونو کې، ناڅاپه د فضا غږ بدل شو. له آسمانه، د مرګ مرغان راغلل، دوې هلیکوپټرې. د بمونو، توپونو، او د اور وژونکو سترګو سره، زموږ پر سر را وګرځېدې. خلک یو ځل بیا له وېرې ټوټه شول. ماشومانو چیغې وهلې، ښځو بچیان راټول کړل، سپین‌ږیري پر خاورو پرېوتل. ټولو د خوږ له څنګ څخه ځنګله خوا ته منډې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې، د ونو تر شا، تر بوټو لاندې، تر دنګو نخترو ونو لاندې پټ شول. زه، د نخترو په منځ کې، خپل کوچنی ورور تر ملا تړلی، ویده نه وم، ویښ هم نه وم، یوازې د اسمان خواته مې کتل. هلته، هلته چې هلیکوپترې ګرځېدې، او ما غږ نه درلوده، فقط یوه پوښتنه مې د زړه له سوره راووتله: (ایا ژوند به بیا بېرته راشي؟) او دا پوښتنه، شاید نه یوازې زما، بلکې د ټول قوم د زړونو چیغه و. خو اسمان خاموش و...

(c) ketabton.com: The Digital Library

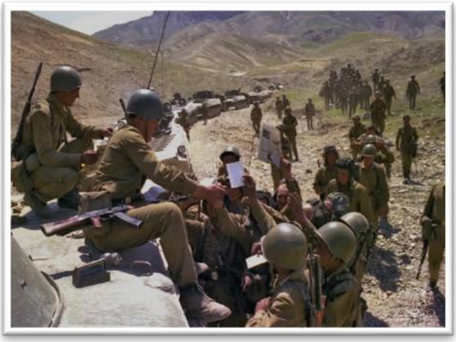

پنځم فصل

د دردونو وروستۍ ساه... یا د امید لمبه؟

د واماګل د ځنګله تر ونو لاندې، څلور اوړدې، سا سړې، او وېرې ډکې شپې تېرې شوې. شپه وه، خو خوب نه و. د هرې ونې سیورى، د بمونو د اور نه تېر شوى و، د هرې پاڼې پر مخ، د یوې مېرمنې یا ماشوم د سترګو اوښکه پاتې وه. روس، تر ټانې کنډو راختلي وو. هغوى، چې رحم نه پېژانده، نه پر ماشوم، نه سپین‌ږیري، نه ښځه، نه څاروى. هر څوک چې ورته پر لار برابر شوى و، د مرګ پر غېږ ور لوېدلى و. ټول ولس د ځنګلى غرونو دننه، د خداى تر سیوري لاندې، د ژوند د یوې وروستۍ تمې سره تښتېدلى و. خو بخت یوه شېبه د دې ولس خوا ته شو، روسان د ټانې کنډو څخه بېرته وګرځېدل. د جلال‌اباد پر لور یې مخ واړاوه، یوازې د ولسوالۍ په انګړ او څو نورو سیمو کې یې پوستې پرېښودې، چې داخلیو ملیشو ته وسپارل شوې. هغوى هم د یرغل په نوم، د ولس پر ضد هر ظلم وکړ، خو دا ولس، چې غرونو ته یې کډه کړې وه، نه شو ماتېدلى. مجاهدین له نښترو پوښلي غرونو بیرته را ووتل. هغوى، چې د بې وسۍ له منځه، د دعا په ژبه سنګرونه نیولي وو، بېرته راستانه شول. او د روسانو لخوا په جوړو شوو پوستو یې دوامداره چریکي جګړو ته دوام ورکړ. خو له جګړې وړاندې، یوه بله صحنه هم روانه وه کاروان، ولس، د خداى له رحم سره، بېرته خپل کلي ته راکوزېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورې هم راکوز شو... خپل کلي ته. خو دا کلی نور هغه کلی نه و. د خندا، لوبو، د مور د بوی، او د ماشوم د پښو شور نور نه و. یوازې کنډوالې وې. سوځېدلي کورونه، خاورې شوې کوڅې، او د مرګ خاموشي چې پر هره دروازه ناسته وه. زه، د خپل ورور سره، خپل زوړ کور ته ورسېدم. چت نیم سوځېدلی و، خو لا یې د مور د لاسونو بوی ژوندی ساتلی و. زنګون پر ځمکه کښېناستم، او خپل کوچنی ورور مې له ملا ښکته کړ. ټول کورنۍ راورسېده. پلار، د دروازې تر څنګ ودرېد، او له زړه نه راوتې ټکي یې وویل: (ژوند بېرته راغی... خو هېڅکله به پخوانی نه شي.) او دا خبره، د ټول ملت د زړونو سندره وه .دا یوه اونۍ وه... خو د یو نسل لپاره یوه پېړۍ وه. زمونږ په سیمه د روسي یرغل دا اووه ورځې، یوازې د تېښتې، د بمونو، او د ړنګو کورونو کیسه نه وه، بلکې د زړونو، دعاوو، او امیدونو آزموینه وه. مورږ، چې د نښترو تر ونو لاندې مو ژړل، ژوند ته مو بیا غېږ ورکړه. مورږ، چې د شلو شلخیو پاڼې مو خوړلې، ژوندي پاتې شوو. نه ځکه چې وس مو درلود، بلکې ځکه چې ایمان مو درلود. مورږ له مرګه وویریدو، خو له ژوند تښتېدلي نه وو. د ماشوم د ژړا، د مور د سترګو، د پلار د خاموش فریاد، او د خدای د رحمت ترمنځ، دا وطن ژوندي پاتې شو. مورږ د بمونو تر غږ لاندې دردونه هم زغملای شو، مورږ د کنډوالو تر منځ دعا هم کولی شو، او مورږ له خاورو بېرته ژوند هم را پورته کولی شو. ځکه دا خاوره زمورږ ده، او مورږ یې د سترګو په اوښکو، د زړونو په دعاوو، او د هیلو په وینو ګټلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ليکوال پيغام

دا ناول، يوازې د روسي يرغل يوه کيسه نه ده. داسې زرګونه پېښې د روسي يرغل په وخت کې د هيواد په هر ګوټ کې تکرار شوي دي. دا د هغو زرګونو افغانانو د زړه چيغه ده، چې له خپلې خاورې، خپلې کورنۍ، او خپل عادي ژوند څخه په يوه شپه بې برخې شول. دا کيسه د هغه ماشوم ده، چې له خپل کورنۍ سره د اور، يخنۍ او مرګ تر سيوري لاندې د ژوند تمه لرله. دا د هغې مور غږ دی، چې د خپلو اولادونو د ژغورنې لپاره يې آسمان ته سترګې پورته کړې. که د دې ناول له کوم کرکټر سره دې ځان يو حس کړی وي، که دې اوښکې راوتلې وي، که دې زړه دروند شوی وي، نو دا - دا معنا لري چې موږ لا هم ژوندي يو. زموږ وجدان لا هم ويښ دی. دا ليکنه، د تسليمۍ نغمه نه ده، بلکې د اميد ناره ده. د هغو خلکو ناره، چې له هرې بلا، له هر بم، له هرې حملې وروسته بيا هم خپل ماشومان ېی پورته کړل، د دعا لاسونه يې آسمان ته پورته کړل، او ژوند ته يې (هو) وويل .زه دا ناول د ټولو هغو شهيدانو ارواوو ته ډالۍ کوم، د هغو ميندو شونډو ته، چې بې له ناره سوځېدلې، او د هغو ماشومانو سترګو ته، چې د وطن رڼا يې تر ټولو مخکې وليده، خو د ژوند تودوخه يې ونه مونده. که څه هم د تاريخ پاڼې تل د ځواکمنو له خوا ليکل شوي، خو دا کيسه د هغو خلکو غږ دی چې ټپي وو، خو مات شوي نه وو. او دا غږ به تل پاتې وي.

تر څو چې يو افغان وي تل به دا افغانستان وي

زما له زړه نه، ستاسو د زړه لپاره

انجنير سيد احمد شاه سادات

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library